

پساکرونا و توسعه تجارت الکترونیکی

عصر
ارتباط

EsfahanErtebat.IR No.944 APR2020 Vol.17

سال هفدهم فروردین ۱۳۹۹ شماره ۹۴۶ ۶ صفحه

کرونا و آنچه پیش روی ماست

شرکت
آسمان فراز
سپاهان

نماینده شرکت ارتباطات ثابت پارسیان دارنده مجوز FCP
به شماره ۲۴-۹۴-۱۰۰ از سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی

خدمات میزبانی
Web, Mail

سرورهای مجازی
اختصاصی

سرویس
Co-LOCATION

خدمات
دیتاسنتر

اصفهان، خیابان امام خمینی، ابتدای خیابان شریف شرقی، کوچه جهان فولاد (۶۸)، بن بست پارسیان، ساختمان آسمان فراز
www.asmanfaraz.com info@asmanfaraz.com تلفن: ۰۳۱ - ۳۵۱۱۱

دکتر کوروش خسروی رئیس مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی شهر اصفهان

۹۸ سال خوبی برای اکوسیستم کارآفرینی بود

حضور همراه اول و تغییر سیاست های موجود و با سرمایه گذاری بخش خصوصی، مشارکت دانشگاه صنعتی، صندوق پژوهش و فناوری، شهرک علمی و تحقیقاتی مطمئناً روزهای خوبی را در پیش خواهد داشت.

در حال حاضر چند شتابدهنده در اصفهان فعالیت دارند و حاصل این هم افزایی را چگونه می بینید؟

تا آنجایی که میدانم چندین شتابدهنده فعال از جمله صنایع خلاق اصفهان، شتابدهنده پایرتز زیر نظر عتیق گشت، شتابدهنده صادراتی که در اتاق بازرگانی، شتابدهنده هاب در ارگ جهان نما و شتابدهنده مشاهیر زیر نظر مخابرات در اصفهان فعال هستند که با گستردگی شهر اصفهان، نیاز بیشتری به فعال شدن شتابدهنده های دیگری داریم و حداقل برای موفقیت لازم است تعداد شتابدهنده دو رقمی شود.

اخیرا شتابدهنده صنایع خلاق با همت شما در اصفهان افتتاح شد. هدف از ایجاد و راه اندازی این شتابدهنده چیست؟

شتابدهنده صنایع خلاق با توجه به پتانسیل بالای اصفهان در صنایع خلاق میتواند، یکی از بهترین شتابدهنده ها در اصفهان و حتی ایران باشد. صنایع دستی یکی از بخشهای آن است و بخش دیگر آن طراحی و مد لباس است که پس از مشاهده تیم های کوچک و پرانرژی واقعا خوشحال شدم و امیدوارم با مدیریت مناسب این شتابدهنده یکی از تاثیرگذارترین ها باشد.

برگزاری رویدادهای کارآفرینی در اصفهان را چگونه ارزیابی میکنید؟

رویدادهایی که در جریان برگزاری آنها قرار گرفتیم، چه به صورت مشاوره، چه سخنرانی، چه مدعو، همگی در سطح خوبی برگزار شدند و آنها را مفید ارزیابی میکنم. استناد میکنم به کتاب جامعه های استارتاپی - ایجاد یک اکوسیستم کارآفرینی در شهر شما نوشته برد فلد که در آن رشد یک اکوسیستم را در برگزاری رویدادهای منظم و هدفمند میدانم.

بعنوان سوال آخر برای سال ۹۹ چه برنامه ها و ایده هایی دارید؟

با توجه به انتخابات شورای شهر اصفهان در خرداد ماه تمام تلاشمان را در به ثمر نشستن پروژه هایی چون توان ۷، ایجاد VC اصفهان و توسعه فضای کارآفرینی اصفهان خواهیم کرد. اگر تصمیم بر عدم حضور در شورای شهر داشتیم حداقل چندین پروژه که عملیاتی شده باشد را به یادگار بگذاریم. پروژه هایی که حتی با تغییر مدیریت، متوقف نشوند.

بعنوان اولین سوال بفرمایید در سالی که گذشت فضای کارآفرینی چگونه بود؟

سال ۹۸ سالی بسیار خوبی برای شورای شهر در جهت تحقق و توسعه فضای کارآفرینی در اصفهان بود. دلیل اجرای شدن سیاست های تدوین شده در سال ۹۶ و ۹۷ در راستای بهبود اکوسیستم کارآفرینی که از شاخص ترین آنها میتوان به پروژه ی توان ۷، شکل گیری VC اصفهان، تشکیل هاب اصفهان و برگزاری رویدادهای متنوع کارآفرینی و استارتاپی اشاره کرد.

رویکرد سایر اعضای شورای شهر در قبال موضوع کارآفرینی چگونه بوده است؟

خدا را شکر علی رغم اختلاف سلیقه های موجود در بین اعضای شورای شهر، در خصوص موضوع کارآفرینی وحدت رویه وجود دارد و همه معتقد به این هستند که کارآفرینی از ضروریات شهر است و بواسطه حسن اعتماد به بنده و همراهی سایر اعضای شورای شهر توانستیم به موارد فوق دست پیدا کنیم.

یکی از مهمترین اقدامات شکل گرفته فضای کارآفرینی اصفهان راه اندازی مرکز ارگ بود. در این خصوص چه نظری دارید؟

در مورد هاب اصفهان باید گفت که شهرداری در اجرای آن نقشی نداشته است و تمام سرمایه گذاری آن توسط بخش خصوصی انجام شد و حتی شهرداری از محل هاب اجاره مناسب دریافت کرده است و دلیل آن هم برهم نخوردن فضای تجاری مجتمع تجاری ارگ جهان نما بوده است. علاوه بر این قرار نیست که در راستای نیست در راستای حمایت از استارتاپیها، سایر فضاهای تجاری اصفهان را به فضای اشتراکی اختصاص دهیم. سعی شد شرایط یکسانی برای تمام فعالان در ارگ برقرار باشد. هاب اصفهان با

سناریوی سرگیجگی اقتصادی پسا کرونا

ماندانا داودی

ازوقتی دنیا ترسناکتر از قبل شده و زمین دارد انتقام میگیرد، طبیعت ازهمیشه بی رحم تر شده، انسانها از یکدیگر بیشتر فاصله گرفته اند، مدتهاست با مرگ گپ میزنیم، حق انتخابی درکار نیست، این روزهای خاکستری گریبان کل جهان را گرفته وحالا که کرونا اقتصاد دنیا را دچار سرگیجه کرده است. سرگیجگی ناشی از کرونا در اقتصاد ایران هم بروز کرده، اقتصادی که تازه داشت خود را با تحریم ها وفق میداد. جدا از موضوع تحریم های ظالمانه افت شدید قیمت نفت راهم باید به این بدبختی اقتصادی اضافه کرد حالا در این اوضاع کرونایی با دنیایی ازدغدغه ها روبرو شدیم. سرنوشت ما دردوران کرونا و پیامدهای ناگواری که باآن روبرو خواهیم شد

کرونا در اشتغال و سپس تولید و بعد از آن به تورم حمله ور میشود. بیکاری به اوج میرسد و مراکز تولیدی و خدماتی که دست به عصا میروند به طور کامل از بین خواهند رفت. شرایط اقتصادی پسا کرونا طوری در حال رقم خوردن است که حتی کشورهای توسعه یافته نیز نگرانند. شبکه درمان کشور با هزینه بسیار بالا و به شدت آسیب جانی و مالی دیده است. ناراحتی های روحی روانی ناشی از کرونا بحران ساز میشود و اقتصاد به کما می رود. بدیهی است اگر دولت نتواند این تعادل فاصله گذاری اجتماعی و مدیریت بحران را به خوبی برقرار کند باید منتظر عواقب سهمگین تری بود. مطالعات و تحقیقات آکسفام نشان میدهد اگر بیست درصد درآمد افراد به دلیل رکود ناشی از همه گیری کرونا کاهش یابد. در خاورمیانه حدود چهل و پنج میلیون نفر زیر خط فقر خواهند رفت.

تأثیر ویروس کرونا بر کسب و کارها

در نظر بسیاری از افراد، کرونا یک بیماری با تأثیر وسیع و کوتاه مدت بر روی کسب و کارها است. با این وجود، هنگامی که مسأله ای در جهان چنین وسعت همه گیری دارد، نمیتوانیم انتظار داشته باشیم که تأثیر آن پس از مدتی از بین برود. بلکه باید خود را برای تأثیر پایدار در جنبه

کرونا و نمایش کاستی ها

مهدی قربانی

اسفند ماه ۹۸ در حال جمع آوری رویدادهای صنعت آی سی تی بودیم که کرونا آمد. با تمام انکارها کرونا بصورت گسترده ای در ایران شیوع پیدا کرد. کرونا آمد و حدود دو ماهی تمامی کسب و کارها را تعطیل و نیمه تعطیل کرد. همه را خانه نشین کرد و تا لحظه نگارش این مطلب، فاصله گذاری هوشمند در ایران در حال اجرا شدن است. آنچه کرونا در این مدت دو ماه بجای گذاشت را میتوان کتابی پر ارزش و مستند، از فرصت ها و کاستی های موجود در تمامی حوزه ها دانست.

در حالی که صنعت و اقتصاد جهانی زیر سایه ویروس کرونا با بحران دست و پنجه نرم می کند و رکود و شکست را پیش روی خود می بیند، مدیریت کلان کشورهای مختلف، سیاست های و راهکارهای متفاوتی برای کاهش این آثار در پیش گرفته اند و از ابزارهای حمایتی و بسته های توانمندسازی سخن می گویند.

در کشور ما هم پس از فراز و نشیب در برخورد با این پدیده، از انکار و سکوت گرفته تا وعده های حمایت، اخیرا سخن از بسته های حمایت برای شهروندان نیازمند می رود، و در چند روز اخیر، طرح هایی برای شاغلین مختلف، کسب و کارها و مجموعه های اقتصادی مطرح شده است. البته هیچیک از اینها هنوز شفاف نیست، ضمن اینکه گزارشی از اقدامات انجام شده هم ارائه نشده تا صاحبان کسب و کار بتوانند با اطمینان و اتکای به آن، برای آینده خود برنامه ریزی کنند.

در حوزه تکنولوژی و فناوری اطلاعات، که از بخش های آسیب پذیر به شمار می رود، تاکنون هیچ طرح و بسته شفاف و مشخصی سخن گفته نشده است؛ نه از سوی وزارت صمت، و نه به ویژه وزارت فاوا. البته برخی اقدامات جزئی مانند ارائه اینترنت رایگان، شاید برای کاربر نهایی بصورت مقطعی جذاب باشد، اما هیچ گره ی از مشکلات فراوان و فزاینده بخش و صنعت باز نمی کند. ضروری است که دولت و وزارتخانه های مرتبط این موضوع مهم را مدنظر قرار دهند تا این صنعت مهم و البته جوان، شاهد ورشکستگی نباشد.

کاهش سرعت اینترنت در دوران کرونا

با شیوع کرونا بسیاری از کسب و کارها اقدام به دورکاری کردند. ایرانسل، همراه اول، اسنپ، کافه بازار، تخفیفان، نت برگ و ... از اولین شرکت هایی بودند که برای حفظ جان کارکنان خود، دورکاری را در دستور کار خود قرار دادند. از سوی دیگر مدارس، دانشگاه ها و مراکز آموزشی نیز کلاسهای خود را بصورت آنلاین برگزار کردند. از سوی دیگر مردم ترجیح دادند که در خانه هایشان بمانند تا از مبتلا شدن به در امان باشند و اینترنت به سرگرمی اول مردم تبدیل شد. تمامی این عوامل در کنار هم باعث کندی سرعت اینترنت شد که حواشی خود را به همراه داشت.

دولت الکترونیک و آنچه عیان شد

در روزهای همه گیری کرونا، مطمئنا دولت الکترونیکی میتواند نقش مهم و اساسی در رفع نیازهای مردم و به طبع کاهش تردها داشته باشد. اما در این سالها عادت کرده ایم به شنیدن اینکه دولت الکترونیک چند درصد دیگر تا پیاده سازی فاصله دارد. حال اگر دولت الکترونیک پیاده سازی شده بود در بسیاری از موضوعات که خود دولت در اجرای آن چالش داشت، بسیاری از امور با سرعت بیشتری انجام شود.

بعنوان مثال اگر دولت الکترونیکی در زمینه بهداشت و پیاده سازی پرونده سلامت الکترونیک موفق عمل کرده بود و با الکترونیکی شدن نسخه ها، عملا نیازی به جابه جا کردن دفترچه بیمه بین بیمار و دکتر و داروخانه وجود نداشت و جدای از انجام سریع تر و دقیق تر امور در شرایط فعلی از انتشار ویروس کرونا نیز جلوگیری می شد.

در حوزه آموزش الکترونیکی و کلاس آنلاین نیز اگر زیرساخت های لازم فراهم می شد امروز عملا امکان برگزاری آنلاین کلاس های دانشگاه ها و مدارس فراهم بود. وزارت آموزش و پرورش هنوز یک زیرساخت و پلتفرم برای استفاده ی دانش آموزان در اختیار ندارد و در این روزها والدین میان تلگرام و واتساپ سرگردان بودند تا اینکه بالاخره در روزهای اخیر با روبیکا بصورت انحصاری، شادی را به والدین معرفی کرد. این درحالیست که سایر پیامرسانهای بومی از انحصار روبیکا معترضند!!!

در خصوص بانکداری الکترونیک هم اقداماتی صورت گرفت اما این اقدامات برای تعطیلی بانکها کافی نبود و شبکه بانکی در ایام شیوع، تعدادی از کارکنان خود را از دست داد. این در حالی است که اگر بانکداری الکترونیک به معنای واقعی کلمه پیاده سازی شده بود، دیگر شاهد حضور مردم در بانکها نبودیم.

خدمات شهری الکترونیکی هم آنطور که به نظر میرسد الکترونیکی نیست چرا که حداقل چهل درصد از انجام کار را باید بصورت حضوری انجام داد. از سوی دیگر حضور کارکنان دولت برای انجام امور ضروری بود.

پسا کرونا و توسعه تجارت الکترونیک

آنچه همگان به آن اذعان دارند تغییر رفتار مردم در زمینه ی خرید پس از پایان دوران شیوع است. تغییر رفتار مردم در امر خرید، آموزش، خدمات از سنتی به آنلاین فرصتی مناسب برای توسعه تجارت الکترونیکی در ایران می باشد اگر زیرساخت هایی مثل اینترنت با سرعت مطلوب و دولت الکترونیکی بصورت گسترده در دسترس همگان قرار گیرد

کرنا مسیری بی بازگشت به سمت تجارت الکترونیک

مهدی گمرکی
کارشناس فناوری اطلاعات

نهایت خود رسیده و در آستانه فروپاشی قرار خواهد گرفت.

در بین کسب و کارهای خرد شماری از مشاغل بوده اند که در سال های گذشته یا براساس نیاز و یا سایر موارد اقدام به توسعه فروش خود از طریق شبکه های اجتماعی و یا به صورت ساختار یافته ، از طریق وب سایت و فروشگاه های اینترنتی کرده اند ، کسب و کارهایی که در روزهای کرونایی بسیار موفق تر از گذشته به مدد مدیریت این بحران جهانی در سطوح مختلف ملی ، استانی و یا محلی آمده اند و در عین حال با بهره جویی از سرویس های فروش اینترنتی آستانه تاب آوری کسب و کار خود را افزایش داده اند و از خطر فروپاشی نجات یافتند.

امروز قاطع تر از گذشته می توان در خصوص تجارت الکترونیک نوشت و با جدیت بیشتر می توان به همه کسب و کارهای خرد توصیه کرد تا به دنیای بزرگ تجارت الکترونیک پیوسته و از امکانات بی شمار این سرویس بهره جویند.

تحلیل گران معتقد هستند دهه جدید میلادی دهه توسعه و سرمایه گذاری در حوزه های تجارت الکترونیک و توزیع مویرگی خواهد بود و شاید این پیش بینی در

متناسب با نیازهای فعلی کشور نمی باشد و در صورت توسعه بدون برنامه آن مشکلات متعددی را متوجه این فناوری خواهد کرد که مهمترین آن بروز بی اعتمادی عمومی به آن می باشد.

توسعه زیرساخت های تجارت الکترونیک ابعاد متفاوتی دارد ولی وجوه فنی ، بازاریابی و فروش ، لجستیک و زیرساخت های انبارداری از مهمترین آن ها می باشد که ضرورت دارد دولت با تمرکز بروی این وجوه به ارائه برنامه با هدف توسعه صحیح و متوازن آن پردازد و ضمن ایجاد فضا برای مشارکت فعال بخش خصوصی در این حوزه از تجارب ارزشمند ایشان جهت توسعه این سرویس ها بهره گیرد.

به یاد داشته باشیم اقتصاد دوران پسا کرونا با تغییر رویکرد های خود سمت و سویی جدید به خو خواهد گرفت و در صورت برنامه ریزی صحیح می توان بخشی از توسعه کشور در حوزه اقتصاد و اشتغال را به سمت تجارت الکترونیک هدایت کرد.

آنچه به نظر می رسد این است که دنیای پسا کرونا به سرعت به سمت توسعه تکنولوژی های تجارت الکترونیک پیش خواهد رفت و فضای فرهنگی و اقتصادی کسب و کارها با تغییرات وسیعی متفاوت تر از گذشته خواهد شد .

آینده نه چندان دور در تابلوی بورس های بزرگ دنیا قابل مشاهده باشد و از اکنون باید نظاره گر روزهای خوش سرمایه گذاران و سهام داران این کسب و کارها باشیم. که قطعا به واسطه کرونا و این همه گیری توسعه این سرویس با شتاب و سرعت بیشتری در سطح جهانی به پیش خواهد رفت.

در کشور ما نیز به دلیل بحران کرونا استفاده از سرویس تجارت الکترونیک فرگیرتر از گذشته شده است و به لطف این ویروس منحوس ، فرهنگ استفاده از این سرویس حتی در بخش خرید کالاهای تازه و فاسد شدنی در میان بخشی از جامعه نهادینه شده است و در عین حال تاثیر این سرویس در مدیریت بحران بیش از پیش برای مدیران عالی کشور روشن شده است که این مهم در بیانیه ها توصیه ها و خطابه های دولتمران به وضوح پدیدار است.

البته ذکر این نکته و توضیح در این خصوص ضروری می باشد که زیرساخت های تجارت الکترونیک در کشور نیز متناسب با استقبال کسب و کارها از آن باید توسعه یابد.

امروز زیرساخت های تجارت الکترونیک به هیچ عنوان

گل بود و به سبزه نیز آراسته شد

نسبت به شناخت این مشکلات و کارشناسی و تحلیل آن بدلیل عدم شناخت و تخصص لازم ناتوان هستند و یا مشکلات را کامل کارشناسی نموده اند لکن سود و منافع شخصی آنها در گرو وجود این مشکلات و معضلات خواهد بود!!!

شیوع کرونا و چالشهای جدید

این موضوع مرا به یاد ضرب المثل قدیمی می اندازد. حتما شنیده اید که می گویند " گل بود به سبزه هم آراسته شد!!"

اکثر فعالان اقتصادی بر این باورند که اسفند هر سال ماه جبران رکود سالیانه بازار و در واقع ماه امید فروشندگان به فروش بیشتر است. خریداران نیز چه در بخش خصوصی و چه در بخش دولتی (مناقضات دولتی) در این ماه افزایش چشمگیری خواهند داشت. هرچند که هزینه های هر واحد اقتصادی نیز در این ماه افزایش خواهد یافت ولی برای تمام فعالان اقتصادی در هر حوزه که موفق نشدند در طول سال کاری به رقم فروش مورد نظر خود دست پیدا کنند ، ماه اسفند فرصتی است تا این کاهش درآمد را جبران نمایند. متأسفانه یکی از بدترین سالهای اقتصادی را در سال گذشته تجربه کردیم. بحران شیوع ویروس کرونا که دامن گیر تمام حوزه های اقتصادی شده است گذشته از آنکه سلامت جامعه را تهدید جدی نموده است، برای فروشندگان و فعالان اقتصادی یک بلای آسمانی است که تبعات آن شاید تا سالها دامن گیر حوزه اقتصاد باشد و چنانچه دولت تدابیر لازم را در این خصوص اتخاذ ننماید تاثیر مخرب این بحران در تمام حوزه ها غیر قابل کنترل خواهد شد.

بحران کرونا

یکی دیگر از چالشهایی که بدنال بحران کرونا با آن مواجه خواهیم شد بحث تمدید قرارداد کاری با کارمندان و کارگران بنگاه های اقتصادی است. بدلیل نامشخص بودن بازار کار در سال جدید اکثر فعالان در این حوزه بلا تکلیف شده اند و هیچگونه پیش بینی برای سال جدید امکان پذیر نخواهد بود لذا کارفرمایان نمی دانند چه میزان از کارمندان خود را می بایست حفظ کنند و قرارداد هایشان را تمدید کنند. از طرفی کارمندان و کارگران نیز امنیت شغلی و کاری خود را از دست می دهند که این موضوع می تواند به افزایش بیکاری و به هم خوردن نظم و قواعد بازار کار منجر گردد.

انتظارات فعالان از نهاد های تاثیرگذار

به نظر بنده یکی از تصمیمات صحیحی که در این شرایط بحرانی دولت اتخاذ نمود بحث بیمه بیکاری بود. این موضوع تا حدودی از آشفتگی ذهنی کارفرمایان و کارگران و نیز بلا تکلیفی آنها جلوگیری نمود(البته بصورت موقت).

دولت می بایست هرچه سریعتر با پرداخت وام های طویل المدت و کم بهره به کمک بنگاه های اقتصادی کوچک و بزرگ بیاید و مانع از

محمد رضا اطیابی
شرکت مهندسی میکروکنترل

وضعیت فعالان حوزه فناوری اطلاعات تا اسفند ماه

چند سالی است که به واسطه شرایط دشوار اقتصادی کشور که عمدتاً ناشی از مواردی چون بی ثباتی قیمت ارز ، نداشتن دستورالعمل ثابت و مشخص جهت واردات کالاهای این حوزه و تحریمهای گسترده علیه کشور، که منجر به تضعیف قدرت خرید بخش دولتی و خصوصی شده است از یکطرف و افزایش شدید رقابت در بین فروشندگان بواسطه حضور فروشندگان اینترنتی از طرف دیگر که کاهش شدید درآمد و ضریب سود فروشندگان را در پی داشته ، متأسفانه حال و روز فروشندگان و فعالان اقتصادی این حوزه چندان مساعد نمی باشد و بیش از ۹۰ درصد از فعالان رضایت شغلی ندارند.

مهمترین مشکلات این حوزه

حوزه فن آوری اطلاعات به دو بخش اصلی سخت افزار و نرم افزار تقسیم می شود ، که بنده باتوجه به تجربه ام در بخش سخت افزار مشکلات این بخش را ارزیابی خواهم نمود. باید پذیرفت که درصد بسیار زیادی از کالاهای این حوزه خصوصاً در بخش سخت افزار وارداتی است لذا به لحاظ قیمت تمام شده وابستگی مستقیم به نرخ ارز دارد و عدم تثبیت نرخ ارز در هر حوزه اقتصادی همیشه زیان بار بوده و مانع از برنامه ریزی بازرگانی واردکنندگان و فعالان اقتصادی خواهد شد. در بحث واردات نیز رانت و فساد موجود مانع از رقابت سالم و عادلانه در این حوزه شده است. یکی دیگر از مشکلات که مدتی است گریبانگیر فعالان این حوزه شده است موضوع واردات کالاهای استوک و مستعمل است. افزایش شدید قیمت کالاهای وارداتی در مقایسه با سالهای گذشته سبب کاهش قدرت خرید مشتریان چه در بخش دولتی و چه در بخش خصوصی شده است لذا خریداران برای تامین نیازهای خود و به منظور کاهش هزینه های خود به سمت خرید کالاهای استوک و دست دوم روی آورده اند غافل از اینکه این دسته از کالاها عمدتاً فاقد کیفیت لازم و خدمات و پشتیبانی مناسب هستند. البته چندی پیش کمیسیون سخت افزار سازمان نصر کشور با ارسال گزارشی به وزارت صمت خواهان برخورد جدی و ارائه راهکاری در این خصوص شده است.

چرا مسئولین تا کنون راه حل قطعی اتخاذ نکرده اند؟

به نظر بنده دو دلیل مشخص دارد و آن اینکه یا مسئولین ذی ربط

ورشکستگی جمعی گردد.

حذف و یا تخفیف حداکثری ضرایب مالیاتی در سال ۹۸ و ۹۹ می بایست در دستور کار دولت قرار گیرد ، دولت می بایست با دریافت مالیات از نهادهایی که تا به حال هیچگونه مالیاتی به دولت پرداخت نکرده اند و تا کنون خلاء آنها را همین بنگاه های کوچک و بزرگ پر نموده اند کسری بودجه خود را جبران و در این شرایط بحرانی فشار مالیاتی را از دوش فعالان اقتصادی بردارد. قطعاً یکی از وظایف اصلی دولت در این خصوص نظارت دقیق بر اعطای تسهیلات است تا عدالت در مورد تمام فعالان اقتصادی آسیب دیده قابل اجرا گردد.

فروش آنلاین

بحث خرید و فروش آنلاین که چند سالی است در بین خریداران و فروشندگان رایج شده است بیش از هر چیز نیازمند فرهنگ سازی است. یکی از دلایل اصلی خرید آنلاین بحث قیمت کالا است. بارها و بارها شاهد بوده ام که خریدار اینترنتی فقط پارامتر قیمت پایین تر را ملاک اصلی خود در خرید قرار می دهد حال آنکه هیچگونه مقایسه کیفیتی و یا خدمات و پشتیبانی کالا را در نظر نمی گیرد. این گروه از مشتریان که متأسفانه درصد بالایی از خریداران اینترنتی را تشکیل می دهند حتی برای خرید کالای خود با قیمت کمتر حاضر هستند به محل فروشنده مراجعه و خرید خود را مستقیماً انجام دهند لذا برای آنها موضوع شیوع بیماری کرونا چندان مهم نخواهد بود. براین اساس فروش آنلاین تاثیر قابل ملاحظه ای در بحث شیوع بیماری نخواهد داشت هرچند تمام کالاها نیز قابلیت فروش آنلاین ندارند. البته بحث معایب و محاسن فروش آنلاین می بایست در جای خود به بحث و تبادل نظر گذاشته شود.

نقش نهادهای صنفی در مطالبات

همانطور که اطلاع دارید این نهاد ها بدون هیچگونه وابستگی مالی به دولت هستند. عمده درآمد این نهاد ها را اعضاء با مشارکت در برنامه ها و با پرداخت حق عضویت خود تامین می کنند. در شرایط بد اقتصادی پیش رو که اعضاء و واحد های صنفی بیشترین فشار اقتصادی را تجربه خواهند کرد بطور یقین این نهاد ها نیز با مشکل رو به رو خواهند شد.

لذا می بایست راه های جایگزین و کسب درآمد را مدنظر قرار دهند تا به لحاظ مالی در شرایط نامساعدی قرار نگیرند و کماکان با حمایت از اعضا خود از این شرایط بحرانی عبور کنند.

به نظر من در این شرایط این نهاد ها می بایست از نقش مشاورتی و قدرت چانه زنی خود از نهادهای بالادستی بیشتر بهره گیری نمایند تا علاوه بر انتقال مشکلات و معضلات اعضا به مسئولین ذی ربط به کمک اعضای خود بیابند و مانع از تعطیلی و ورشکستگی واحدهای صنفی عضو نشوند.

اینحانب به عنوان عضو کوچکی از خانواده بزرگ صنف رایانه این افتخار را داشته ام که با دو نهاد و متولی این حوزه یعنی سازمان نصر اصفهان و اتحادیه صنف رایانه همکاری صمیمانه ای داشته باشم و از همکاران عزیز و محترم استدعا دارم با حمایت و مشارکت خود در این دو نهاد در ارتقاء و افزایش نقش صنفی و جایگاه این دو نهاد نقش موثری داشته باشند. با آرزوی سلامت و موفقیت مسئولین این حوزه و تشکر از هفته نامه خوب عصر ارتباط....

اقدامات اداره کل پست استان اصفهان در حوزه تجارت الکترونیک

بعد از ورود تکنولوژی های جدید در حوزه ارتباطات با حذف تدریجی ارتباطات مکتوب در فرهنگ عامه مردم مواجه گردیدیم و این اتفاق زنگ خطری بود برای ادامه کسب و کارهای پست در جهان امروز. در عین حال و با توجه به توسعه روزافزون تجارت الکترونیک از دل تهدید های به وجود آمده برای پست فرصت های جدیدی در حوزه کسب و کار پست جوانه زد. فرصت هایی که در طول سال های گذشته اتحادیه جهانی پست را برانداشت که با سیاست گذاری های جدید خود کشورهای عضو را به سمت ایجاد زیرساخت های لازم برای حمل بسته وارد نماید.

پیش بینی اتحادیه جهانی پستی در سال های گذشته براساس تحقیقاتی که آخرین آن در سال ۲۰۱۸ منتشر گردیده است، بر آن بوده که تا سال ۲۰۲۰ بیش از ۹۴۰ میلیون فروشگاه برخط به وجود خواهد آمد که انتظار می رود قریب به ۱ تریلیون دلار تراکنش، در حوزه تجارت الکترونیک برون مرزی رخ دهد.

در حوزه خرده فروشی آنلاین براساس آمار سال ۲۰۱۸ سهم این حوزه از کل خرده فروشی در کشور چین ۲۴ درصد به عنوان بالاترین سهم و در ادامه کشورهای بریتانیا با ۲۰٫۶ درصد آمریکا ۱۵٫۴ درصد و کره جنوبی ۱۳٫۴ درصد

در رتبه های بعدی قرار گرفته اند و کشور ایران نیز براساس تخمین و نه آمار رسمی چیزی حدود ۱ تا ۲ درصد این بازار را در اختیار دارد.

توسعه تجارت الکترونیک در ایران نیز در سال های اخیر بسیار چشمگیر بوده است و پروژه های بزرگ و کوچک در این عرصه متولد شده اند. بر اساس آمار غیر رسمی بیش از ۲۷۰ هزار وب سایت فروش اینترنتی در کشور در حال ارائه سرویس می باشند و براساس گزارش مرکز توسعه تجارت الکترونیک کشور که در سال ۱۳۹۷ منتشر شده است، بیش از ۲۶ هزار نماد اعتماد برای کسب و کار های فروش اینترنتی تا پایان سال ۱۳۹۶ صادر شده است.

این مقدمه ای بود بر شناسایی و شناخت بهتر راهی که در حوزه تجارت الکترونیک در پیش داریم و در ادامه به معرفی وظائف پست و همچنین اقداماتی که در این حوزه در دست انجام است می پردازیم.

ابتدا به قانون اساسنامه شرکت ملی پست بپردازیم، قانونی که در مرداد ماه ۱۳۹۵ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است بند ۱۱ ماده ۵ این قانون نظرات بر قبول، حمل و رهسپاری و توزیع کلیه مرسولات خرید و فروش اینترنتی و همچنین وجوه حاصله در سطح داخل و بین الملل (درگاه) به منظور تحقق شاخص های سرعت، دقت و امنیت مطابق استانداردهای تعیین شده را به شرکت ملی پست واگذار کرده است.

پست استان اصفهان در سال ۱۳۸۲ با همکاری بخش خصوصی برای اولین بار در کشور اولین سایت فروش اینترنتی با امکان پرداخت در هنگام تحویل را راه اندازی نمود. پروژه ای که به دلیل عدم وجود زیرساخت های الکترونیک کافی در آن سال ها چه در پست و چه در مجموعه کشور با فراز و نشیب های مختلفی مواجه شد ولی آغازی شد برای ورود پست به فاز جدیدی از ارائه خدمات در حوزه تجارت الکترونیک.

در حال حاضر و تا پایان دی ماه سال ۱۳۹۸ تعداد ۳۶۷ فروشگاه اینترنتی با پست اصفهان مشغول به همکاری هستند و تا همین تاریخ بیش از ۶۵ هزار مرسوله بسته خرید اینترنتی از مبدا این فروشگاه ها به سراسر کشور ارسال گردیده است و بیش از ۳۸ هزار مرسوله فروشگاه اینترنتی جهت توزیع به استان اصفهان وارد شده است. که البته براساس آمار غیررسمی و

نگاهی به مرکز تخصصی بازی های رایانه ای دانشگاه اصفهان

رایانه ای تبدیل شده است و با راه اندازی رشته ی بازی سازی در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد (که این دومی به صورت مشترک با یکی از دانشگاه های کره ی جنوبی برگزار می شود)، به تقویت زیرساخت های آکادمیک این صنعت نوپای کشور همت گماشته است. از سال ۱۳۹۸ با سرمایه گذاری مشترک دانشگاه اصفهان و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، مرکز بازی های رایانه ای به «مرکز نوآوری صنایع سرگرمی» تبدیل شد که با امکانات و تجهیزات به روز و فضای مفرح و نیروی انسانی ماهر و علاقمند، پای در راه حمایت از توسعه ی کسب و کارهای مرتبط با سرگرمی گذاشته است.

در مرکز نوآوری صنایع سرگرمی فضای مشترک کاری تیمی، آزمایشگاه واقعیت مجازی/افزوده/ ترکیبی، آزمایشگاه بوردگیم، استودیو تولید انیمیشن، آزمایشگاه ثبت حرکات، آزمایشگاه تست عملکرد، استودیو صدا و موسیقی کلاس های آموزشی، سایت مجهز، رندر فارم، اتاق جلسات، اتاق های استراحت، غذاخوری مجهز داریم که همه در اختیار کسانی است که علاقه و پشتکار و انگیزه ی خود را برای درآمذایی از حوزه ی سرگرمی متمرکز کرده اند.

از سال ۱۳۹۷، دانشگاه اصفهان به توسعه ی مرکز بازی های رایانه ای همت گماشت و با سرمایه گذاری بیش از ۳ میلیارد تومان و تخصیص فضایی ۱۵۰۰ متری در دانشکده ی باسازیشده ی روانشناسی قدیم در محیطی زیبا و جذاب و با همیاری همراهانی که یار شاطر بودند و نه بار خاطر و با هدف توسعه ی فعالیت های هدفمند را راه اندازی کرد که علاوه بر بازی های رایانه ای، گستره ی بزرگتری «مرکز نوآوری صنایع سرگرمی»، خود از کسب و کارهای مبتنی بر سرگرمی را در بر میگیرد و نوید روزهایی خوش در جامعه ی کارآفرینی اصفهان را می دهد.

فعالیت های این مرکز در سه حوزه آموزش (برگزاری کلاس های آموزشی)، پژوهش (ایده پردازی و اجرای طرح های پژوهشی در زمینه بازی های جدی) و کارآفرینی (برگزاری رویدادهای کارآفرینی، ماراتون بازی سازی، چالش ها و انواع رویدادهای مرتبط با بازی سازی) است.

تیم های بازی ساز متقاضی استقرار در مرکز لازم است فرم استقرار در مرکز را در سایت تکمیل کرده و برای مراحل بعدی دعوت به مصاحبه می شوند. در صورت پذیرش می توانند در مرکز مستقر شده و علاوه بر منتورشیپ از کمک هزینه برای ساخت و پابلیش کردن بازی خود بهره ببرند. سایر امکانات و تجهیزات نیز با هماهنگی با ارگانهای مربوطه قابل استفاده برای افراد می باشد.

مرکز نوآوری صنایع سرگرمی دانشگاه اصفهان

دانشگاه اصفهان از سال ۱۳۹۲ در حوزه ی بازی های رایانه ای سرمایه گذاری جدی خود را آغاز کرد و برگزاری مداوم کلاس ها و دوره های آموزش بازی سازی را با کمک افراد موفق در صنعت گیم کلید زد. از طرف دیگر از سال ۹۵ با حمایت معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، مرکز تخصصی بازی های رایانه ای دانشگاه اصفهان راه اندازی شد که با نظم دادن به دوره های آموزشی و همینطور مهیا کردن فضای استقرار و امکانات و تجهیزات رفاهی و تخصصی برای تیم های نوپای بازی ساز، تقویت زیرساخت های آموزش و کارآفرینی در این حوزه را وجهه ی همت خود قرار داد که اکنون آثار آن در تیم های همکار با مرکز هویدا شده است. برگزاری چهار دوره ماراتون بازی سازی در دانشگاه اصفهان تجربه ی نابی بود که به گسترش ساختار زیست بوم کارآفرینی در این حوزه کمک شایانی کرد و اکنون به یکی از رویدادهای صاحب شخصیت کشور تبدیل شده است.

پژوهش در حوزه ی گیم در کشور ما امری غریب و مهجور بود. سال ۱۳۹۴ دانشگاه اصفهان با برگزاری کنفرانس «بازی های رایانه ای؛ فرصت ها و چالش ها» که اولین رویداد پژوهشی مقاله محور کشور در این حوزه بود، نهالی را کاشت که با استقبال بسیار پژوهشگران مواجه شد و با استمرار آن در سال های ۹۵ و ۹۶ در دانشگاه اصفهان و سال ۹۷ در دانشگاه کاشان، به درختی تبدیل شده که شاخ و برگش بر حوزه های مختلف مرتبط با بازی های رایانه ای از جمله مهندسی کامپیوتر، فناوری اطلاعات، روانشناسی، جامعه شناسی، پزشکی، هنر، اقتصاد، مدیریت، حقوق و ... سایه افکنده است. در کنار برگزاری مرتب این کنفرانس، طرح های پژوهشی زیادی در حوزه های درمان و آموزش با همکاری پژوهشگران حوزه های مختلف در مرکز در حال اجرا است که رنگی تازه بر روش های سنتی زده و می رود تا کم کم به نقطه ی عطفی در این زمینه ها تبدیل شود. درمان ترس از پرواز و رانندگی، بهبود بیماران MS و کودکان مبتلا به اوتیسم و ADHD با بازی های رایانه ای و از سوی دیگر کمک گرفتن از ظرفیت این رسانه ی نوین برای آموزش و بهبود کودکان از دستاوردهای مرکز ما بوده است.

در حال حاضر مرکز تخصصی بازی های رایانه ای دانشگاه اصفهان به قطب آموزش، پژوهش و کارآفرینی در حوزه ی بازی های

آشنایی با مرکز تخصصی آپا دانشگاه صنعتی اصفهان

و چگونگی آلوده سازی بدافزار و روش های پاک سازی استخراج می شود. یکی دیگر از ویژگی های بارز سامانه، قابلیت جستجو و نمایش نمونه فایل های بدافزار مشابه است. این ویژگی باعث درک بهتر تاریخچه پیدایش بدافزار و گروه های هکری منتسب به آن می شود.

- سامانه یکپارچه مدیریت محتوای افتا
- توسعه و تکمیل سامانه رصد آسیب پذیری ها و آلودگی ها

برگزاری همایش ها، کارگاه ها و دوره های تخصصی در کنار انتشار آخرین تهدیدات، آسیب پذیری ها و رخدادهای امنیت فناوری اطلاعات در قالب رسانه های دیداری، شنیداری و نوشتاری از مجموعه فعالیت های مرکز آپا در زمینه آموزش و آگاهی رسانی بوده است. - انتشار فصل سوم رادیو آپا در سال ۹۸ با رویکرد داستان گونه و آموزشی، برگزاری همایش های آموزشی در سطح سازمان ها و مراکز دولتی از فعالیت های ویژه این مرکز در این حوزه بوده است.

nsec.ir
- هفتمین جشنواره ملی افتا رویداد نوافتا با هدف ترویج نوآوری، رشد و توسعه ایده های نوین امنیت فناوری اطلاعات و ارتباطات در چند مرحله برگزار می گردد. در گام نخست، ایده پردازان افتا، ایده های خود را در وبسایت **startup.nsec.ir** ثبت می کنند. این ایده ها از سوی کمیته داوری بررسی می گردند و از بین آن ها ایده های برگزیده انتخاب می شوند. ایده های برگزیده فرصت آرایه در رویداد نوافتا را خواهند داشت. در این روز ایده ها توسط کمیته داوری در حضور ایده پرداز و با حضور مخاطبین رویداد مورد بررسی قرار خواهند گرفت. از بین این ایده ها، ایده های برتر انتخاب خواهد شد. در ادامه ایده پردازان یک ماه فرصت خواهند داشت تیم خود را تکمیل نمایند، نمونه اولیه طرح به همراه طرح کسب و کار آن را آماده کنند و در مرحله پایانی آرایه خود را انجام دهند. در پایان سه طرح برتر انتخاب و از آن ها تقدیر خواهد شد. تیم اول این مسابقه امکان حضور در مسابقه بزرگ و کشوری را خواهد داشت.

festival.nsec.ir
- سامانه مخزن بدافزار برای تحلیل فایل های مشکوک آلوده به بدافزار است. در این سامانه عموم افراد می توانند هرگونه فایل مشکوکی که از هر طریقی به دست آن ها رسیده است را بارگذاری نموده و از آلوده نبودن آن اطمینان حاصل نمایند. فایل های بارگزاری شده ابتدا توسط آنتی ویروس های مختلف اسکن و با استفاده از ابزار مناسب تحلیل شده و ویژگی های رفتاری آن ها استخراج می شود. تعدادی از این فایل ها نیز توسط افراد خبره به صورت دستی تحلیل شده و اطلاعات جزئی تری مانند نحوه عملکرد

مرکز تخصصی آپا دانشگاه صنعتی اصفهان

مرکز تخصصی آپا دانشگاه صنعتی اصفهان یک مرکز فنی، آموزشی و پژوهشی در حوزه امنیت سایبری است. این مرکز خدمات فنی خود را در حوزه ارزیابی امنیتی، تحلیل بدافزار، تحلیل آسیب پذیری و رسیدگی به حوادث رایانه ای در سطح استان اصفهان و کشور آرایه می نماید.

- رسیدگی به حادثه یکی از مهمترین فعالیت های این مرکز در سال های اخیر بوده است. این مرکز با در اختیار داشتن برنامه ای روشن و تیمی منسجم، اقدام به شناسایی، محدودسازی، مهار و ریشه کنی حوادث رایانه ای در سازمان ها می نماید.
- تحلیل بدافزار از فعالیت های ویژه مرکز در سطح کشور است که در قالب استخراج چگونگی عملکرد، نحوه انتشار، علائم آلودگی، برآورد میزان خسارت و روش مقابله با بدافزار انجام می پذیرد.

- بررسی های میدانی آلودگی ها و آسیب پذیری های سایبری در سطح کشور از دیگر فعالیت های شاخص این مرکز در سال های اخیر بوده است.

مرکز تخصصی آپا، تحقیق و توسعه را سرلوحه فعالیت های خود قرار داده و با بهره گیری از ظرفیت علمی و پژوهشی دانشگاه صنعتی اصفهان، به توسعه محصولات و خدمات نوین در حوزه امنیت سایبری می پردازد. در سال اخیر سامانه های زیر در این مرکز توسعه داده شده است:

- سامانه برخط مخزن بدافزار برای تحلیل فایل های مشکوک آلوده به بدافزار است. در این سامانه عموم افراد می توانند هرگونه فایل مشکوکی که از هر طریقی به دست آن ها رسیده است را بارگذاری نموده و از آلوده نبودن آن اطمینان حاصل نمایند. فایل های بارگزاری شده ابتدا توسط آنتی ویروس های مختلف اسکن و با استفاده از ابزار مناسب تحلیل شده و ویژگی های رفتاری آن ها استخراج می شود. تعدادی از این فایل ها نیز توسط افراد خبره به صورت دستی تحلیل شده و اطلاعات جزئی تری مانند نحوه عملکرد

تخمینی بیش از ۲۰ هزار مرسوله اینترنتی نیز خارج از سامانه عملیاتی تجارت الکترونیک پست وارد شبکه پستی شده است که از طریق باجه های استانی عملیات قبول و ارسال آن انجام پذیرفته است.

همچنین استفاده از خدمات اپراتورهای رسمی، غیررسمی و پیک های شهری از سوی سایت های فروشگاه های می تواند بر آمار عملکرد فروشگاه های اینترنتی اضافه نماید که در این خصوص به دلیل عدم استفاده از سامانه های پستی آمار دقیق و قابل ارائه ای وجود ندارد.

یکی از برنامه های مهم پست استان اصفهان توسعه خرده فروشی برخط از طریق ایجاد بسترهای لازم با همکاری بخش خصوصی و ارائه خدمات ۳۶۰ درجه فروش اینترنتی به کلیه تولید کنندگان استان اصفهان می باشد و در این راستا در سال ۱۳۹۸ اقداماتی بر اساس وظائف اجتماعی خود با محوریت کار آفرینی اجتماعی انجام داده است که می توان مهمترین آن ها را به شرح زیر معرفی نمود:

۱- آرایه نرخ ترجیحی با تخفیفات ویژه برای فروش اینترنتی گز در اصفهان
۲- ایجاد فروشگاه اینترنتی صنایع دستی از طریق مرکز خدمات پستی صنایع دستی و گردشگری در میدان امام اصفهان با مشارکت بخش خصوصی

۳- انعقاد تفاهم نامه با کمیته امداد امام خمینی (ره) با موضوع فروش اینترنتی محصولات مددجویان کمیته امداد با هدف توانمندسازی مددجویان تحت پوشش کمیته امداد با مشارکت بخش خصوصی

۴- همکاری با برخی از موسسات تحت پوشش بهزیستی و ارائه خدمات فروش اینترنتی به مشاغل خانگی و روستایی با مشارکت بخش خصوص

همچنین با هدف توسعه زیرساخت های تجارت الکترونیک استان این اداره کل قصد دارد طرح های زیرساختی خود از جمله طرح جامع انبار الکترونیک را در سال ۱۳۹۹ در صورت جذب همکاری بخش خصوصی عملیاتی نماید.

در پایان می توان بیان داشت توسعه فروشگاه های اینترنتی در کشور مستلزم ارائه خدمات مناسب در حوزه حمل و نقل و لجستیک می باشد و در همین راستا شرکت ملی پست با هدف نوسازی و توسعه این زیرساخت ها و عمل به بند ۱۱ ماده ۵ قانون اساسنامه شرکت ملی پست پروژه های متنوعی را تحت عنوان سکوی تجارت الکترونیک پست عملیاتی نموده است. پروژه هایی که می تواند روزهای روشنی را برای آینده تجارت الکترونیک کشور به ارمغان آورد.

بازار آسیب پذیر ۱۳۹۹

مقداد صرامی
استراتژیست و
مشاور توسعه بازار و برند

واقعیت این است که قواعد بازار، چنان دچار تحولات و دستخوش تغییرات ساختار شکنانه می باشد که هیچ اقدام میان مدت و بلندمدتی را نمی توان برنامه ریزی کرد و متاسفانه فراتر از قواعد مدیریتی باید اذعان کنیم که گاهی اقبال خوب و بد، از معادلات و اصول مدیریتی فراتر می رود. بر این اساس، کارآفرینی جدید در شرایط کنونی بسیار پرریسک و خطرپذیر است و باید بپذیریم هرگونه بارگذاری نو بر بستر بازار فعلی، اشتباهی استراتژیک است مگر به پشتوانه تجربیات گذشته و تایید مشاوران مجرب و کارشناسان خبره که با احتیاط و دقت باید اقدام کنید.

در چنین شرایط ناپایدار و غیرقابل پیش بینی برای تامین، تولید و توزیع کالا و یا ارائه خدمات، توصیه می شود فرضیات و استراتژی های جایگزین و غیرمترقبه ای را در تدابیر مدیریتی خویش اتخاذ نمایید که قبل از غافلگیری در مواجهه با انواع تنش های دیپلماتیک، نظامی، حاکمیتی، رقابتی، زیست محیطی، اقلیمی و یا هر نوع تغییر (شبیه به کرونا) در رفتار مصرف کنندگان، این راهبردهای اساسی و سناریوهای وابسته بصورت خودکار جایگزین سیستم بحران زده گردد و آسیب کمتری به کسب و کار و سرمایه های شما وارد کند.

از جمله استراتژی های توسعه بازار که می توان در این دوران پرفشار به کار گرفت، راهبردهای اقیانوس آبی بازار، روابط عمومی تجاری، جوینت ونچر، تولید بدون کارخانه،

سیاست چند برندی، ادغام کسب و کارهای همگن، کنسرسیوم ها و سایر سیاست هایی که در کوتاه ترین زمان، قابل نتیجه گیری و بهره برداری می باشد. تقویت انگیزه های مادی و عاطفی کارکنان، نمایندگی های فروش و خدمات، پیمانکاران، مصرف کنندگان نهایی و سایر مشتریان و ذینفعان، از جمله اقدامات تاثیرگذار در افزایش بهره وری سیستم کسب و کار شما در موقعیت اضطرار می باشد.

اتاق های فکر و کمیته های تخصصی را جهت بهبود وضعیت داخلی بنگاه اقتصادی و نیز مدیریت بحران راه اندازی و فعال کنید و بهره مندی از مشاوره های تخصصی در زمینه های اقتصادی، حقوقی، منابع انسانی، کسب و کار، صادرات، تولید، خدمات، حسابداری و مالیاتی را هرگز فراموش نکرده و به ویژه در شرایط ناپایدار فعلی، حضور این افراد را از دستور کار خارج نکنید. از کمال گرایی و آرمان خواهی در سیاست های مدیریتی خویش پرهیز کنید، زیرا در دل بحران های پیوسته هستیم و اکنون که هیچ چیزی به جای خود نیست، شما به این بی نظمی دامن نزنید. بنابراین با سعه صدر و صبوری بیشتری مدیریت نموده و از هرگونه هیجان های مدیریتی دوری کنید و با تاب آوری بیشتری به گلایه های مشتریان و کارکنان رسیدگی کنید.

سال ۱۳۹۹، سال تغییرات استراتژیک جهت ورود به قرن چهاردهم خورشیدی است، بنابراین تحول را از زندگی شخصی و کاری خویش باید شروع کنیم و بایستی تاب آوری فردی و کسب و کارمان را نسبت به انواع آسیب ها بالا ببریم.

پنجره فرصت ها همیشه باز نیست

محمدعلی زاهدی
مروج کارآفرینی

سازمان ها بزرگترین اختراع بشر هستند. اگر به این جمله باور ندارید، سه منبع فصل اول کتاب "انسان خردمند" نوشته یووال حراری، کتاب "چرا ملت ها شکست می خورند" نوشته عجم اغلو و قسمت ۱۳ پادکست سکه در مورد فرهنگ و توسعه اقتصادی را مطالعه فرمایید. در هر سه منبع میبینیم که توانایی انسان در همکاری و هم افزایی با هم در گروه های بالاتر از ۱۰۰ نفر (سازمان) موجب تثبیت و توسعه انسان در زمین گردیده است. اکوسیستم های اقتصادی (کارآفرینی و) از تعدادی ساختار و زیرساخت تشکیل شده است که هر دو مورد باید به نحو شایسته در مسیر تعامل اصلاح و رشد باشد.

مهمترین قسمت های ساختار اکوسیستم از قسمت حکومتی، عمومی، خصوصی تشکیل شده است. مهمترین قسمت های زیرساخت تکنولوژی، بازار و فرهنگ می باشد.

باتوجه به شرایط فعلی ایران و حقایق قرن ۲۱، مهمترین و اثرگذارترین قسمت و دردسترس ترین از ۶ قسمت فوق، بخش ساختارها و سازمان های شرکتی، شخصی و خصوصی است.

هرکدام از ما در دایره ای از مقدرات و اختیارات هستیم که بدون نیاز به مراجعه به مقام بالاتر می

توانیم فرآیندی را بهبود بخشیم و از همپوشانی این تلاش ها، سازمان ها (که بزرگترین اختراع بشر و موثرترین قسمت در اکوسیستم کارآفرینی) هستند، در ایران تعالی می یابند و این ارتقاء به دیگر ساختارها و زیرساختها هم فشار لازم را برای بهبود وارد میکند. یکی دیگر از آفت های فکری در جامعه ایران این باور است چون اینجا ایران است ما اجازه داریم کارها را درجه ۲ انجام دهیم و کار درجه ۳ و ۴ خواهان و مشتری دارد و این باعث یک چرخه معیوب می شود که اثر تخریبی آن باعث تشدید نزول کیفیت کالا و خدمات است. در حالیکه که میتوان در همین شرایط با تولید و ارائه خدمات درجه ۱، یک مزیت رقابتی خاصی برای سازمانتان ایجاد کنید.

پس بهبود سازمان ها (شرکتی - خصوصی - شخصی) چه از منظر کلان (موتور پیشران مابقی قسمت های اکوسیستم) و چه از منظر خرد (ایجاد مزیت رقابتی) می تواند اثر مستقیم و تصاعدی داشته باشد.

به واسطه ترجمه کتاب "اکوسیستم کارآفرینی" نوشته برد فلد و علاقه شخصی خودم، اجزاء اکوسیستم کارآفرینی (نوآوری) اصفهان را از سال ۹۴ تا ۹۸ در یک گزارش جمع آوری کرده ام که در آن با استارتاها، شتاب دهنده ها، فضاهای کار اشتراکی، شرکت های سرمایه گذاری جسورانه، استارتاپ استدیوها در شهر اصفهان آشنا می شوید که می توانید آن گزارش را در سایت اصفهان پلاس مطالعه فرمایید. برای سال ۱۳۹۹ قصد داریم تلاشهای خودم و همکارانم را سی درصد بهبود بخشیم و با رویدادها و افراد و سازمان های بی کیفیت و فرصت جو و شاید که از فضا و نیاز جوانان و امید در جامعه به عنوان کارآفرینی و استارتاپ و کسب و کار نوپا سواستفاده می کنند، تمایز مشخص ایجاد کنیم و این مخاطب باشد که خودش سره از ناسره را تشخیص دهد.

بیزنس کوچینگ: راهی برای رسیدن به اوج فروش در کسب و کارها

سپهر حلاجیان
مری کسب و کار

موارد دیگر را با استفاده از روش ها و تکنیک های حرفه ای و تجارت اختصاصی در زمان معینی راهنمایی می کنند تا آن ها به نتایج مشخص و قابل قبولی دست یابند.

اصلاً فرقی نمی کند یک میوه فروشی بسیار ساده و کوچک در یکی از خیابان های شهر خود داشته باشید یا در حال اداره کردن یک شرکت تبلیغاتی بزرگ با بیش از ۵۰ کارمند باشید. در هر حالت و موقعیتی که باشید، مزایا و قابلیت های منحصر به فرد مربیگری کسب و کار، یقیناً به بازدهی و افزایش فروش شما کمک خواهد کرد. اصولاً کلیت مربیگری کسب و کار به این شیوه است: بین کوچ (مربی) و کوچی (مراجع) قراردادی انعقاد می شود. وظیفه مراجع کننده این است که تمامی اقدامات مطرح شده در جلسه مربیگری کسب و کار را انجام و نتایج آن را به مربی گزارش دهد. در مقابل نیز، مربی موظف است به واسطه مهارت های پایه ای، اصول مربیگری کسب و کار از قبیل گوش دادن، پرسشگری، بازخورد و همچنین دعوت به اقدام را به مراجع کننده ابلاغ و وی را در انجام دادن و یادگیری تمامی این موارد ترغیب کند.

مربیگری کسب و کار چگونه کار می کند؟

عمدتاً مربیگری کسب و کار به یک حرفه ربه رشد گفته می شود که در آن تمامی صاحبان مشاغل و مدیران را در به نتیجه رساندن مراحل کارشان مانند: بازاربایی موفق، نحوه مدیریت، برنامه ریزی و افزایش فروش یاری می کنند. این روش با طرح سوالات عمیق و اصولی، مدیران را به یک سفر درون سازمانی هدایت می کند و آن ها را با من واقعیشان روبه رو می سازد. در واقع، مربیگری کسب و کار به معنای یک روش جادویی برای موفقیت در کسب و کار معرفی می شود که در آن، کوچ به کمک هوش و مجموعه تجربیاتش مسیر موفقیت در بیزینس را برای شما تعیین و شما را در رسیدن به اهداف شغلی تان هدایت می کند.

نقش مربیگری کسب و کار را در افزایش فروش

از آنجاکه مربیگری یک رابطه شراکتی بین مربی و مراجع است، از طریق این فرایند، شفافیتی به دست می آید که برای پشتیبانی از کنش های مهم مورد نیاز است. مواردی

اجرای به شما کمک می کنند تا انواع تیپ های شخصیتی را شناسایی کنید و مطابق با ویژگی های شخصیتی آن ها رهبری کنید. این مورد از نقش مربیگری کسب و کار، هم به راهنمایی کارکنان شما کمک می کند و هم موجب تقویت ارتباط شما با مشتریان تان می شود.

مربیگری کسب و کار افق های تازه ای را به روی کسب و کار شما باز می کند

به گفته یکی از تاجران آمریکا: «چیزهای بسیار زیادی در پیرامون ما وجود دارند که ما نمی دانیم و آن ها را نمی شناسیم.» اما مربیگری کسب و کار این انعطاف و توانایی را در ما به وجود می آورد تا یک چشم دیگر در درون ما ایجاد شود و افق های تازه ای از کسب و کار بر روی ما گشوده شود. این، همان برخورد خلاقانه و متفاوت است که به هنگام رویارویی با مسائل و چالش های کسب و کار اتفاق می افتد. این امر دقیقاً به افزایش فروش و کاهش رکود در کسب و کار ما می انجامد و نقش مربیگری کسب و کار را دوچندان پرتنگ تر می کند.

مری گری کسب و کار در مدیریت بحران کمک بسیار زیادی به شما می کند

یکی دیگر از دلایلی که نقش مربیگری کسب و کار را در افزایش فروش پرتنگ تر می کند، همین موضوعی است که کوچ ها می توانند در مدیریت بحران و موقعیت های غیرطبیعی، کمک شایانی به رهبران و مدیران اجرایی بکنند. به طبع، بارها برایتان پیش آمده که مدام نگران مسائل مختلف در بیزینس خود شوید و همواره مسائل مختلفی از ریز و درشت، ذهن شما را درگیر کرده باشد. بدون شک مربی گری کسب و کار به همین منظور کنار شما است تا موقعیت های بحرانی را برایتان مدیریت کند. اولین کاری که مربیگری مدیران اجرایی برایتان انجام می دهد، این است که چالش های کسب و کار شما را برایتان اولویت بندی کند. لازم است بدانید که این کار، اصلاً راحت نیست و ممکن است خارج از توان و عهده هر کسی باشد. مربیگری مانع از سقوط کسب و کارتان و کاهش رکود می شود و در نتیجه، زمینه را برای افزایش فروش در کار شما فراهم می کند.

که در ادامه به آن اشاره می کنیم، از جمله دلایل مهمی هستند که نشان می دهند مربیگری کسب و کار نقش مهم و مبرهنی را در افزایش فروش و همچنین کاهش رکود بازی می کند.

ایجاد اعتماد به نفس فوق العاده ای در فرد

یکی از دلایل اساسی که موجبات پیشرفت در کسب و کار و افزایش فروش را در مربیگری کسب و کار فراهم می کند، اعتماد به نفس بالای فرد است. به طبع، تا زمانی که شما به خودتان و کسب و کارتان اعتماد نداشته باشید، مشتریان شما هم نمی توانند به شما و کسب و کارتان اعتماد داشته باشند؛ به علاوه اینکه، از صحبت کردن با شما لذت نمی برند و تصویر درست و بجایی از شما در ذهنشان باقی نمی ماند. مربیگری کسب و کار باعث می شود اعتماد به نفس شما به میزان قابل توجهی افزایش یابد؛ به ویژه، در موقعیت هایی که کسب و کارتان با چالش های بزرگی روبه رو شود و نیاز به حل مسئله داشته باشد. بهترین کمک مربیگری کسب و کار در چنین موقعیت هایی به شما این است که به شما نشان دهد، بهترین خودتان را پیدا کرده و آن را با درایت و آگاهی دقیقاً همان جایی که نیاز به کار دارید که نیاز هست. این، مهم ترین آموزه ای است مربیگری کسب و کار به شما آموزش می دهد.

مربیگری کسب و کار کار کردن با انواع مختلفی از آدم ها را به شما یاد خواهد داد

معمولاً اصول مربیگری کسب و کار به این شیوه است که تمرینات و آموزش هایی را حول مهارت های شخصیت و سبک رهبری به مراجعان ارائه می دهد. به این ترتیب، شما را در خودشناسی بهتر یاری می کند. علاوه بر این موارد، کارکرد مربیگری کسب و کار به این شیوه است که به شما کمک می کند، تیپ های شخصیتی مهم را شناسایی کنید. از آنجاکه یک کسب و کار ممکن است با انواع آدم های مختلف سروکار داشته باشد، ممکن است بسیاری از مدیران با بعضی تیپ های شخصیتی سازگاری نداشته باشند. این امر تا حدود بسیار زیادی در افزایش فروش و بازدهی در کار نقش حیاتی را ایفا می کند. به همین منظور، مربیگری مدیران

دور کاری؛ راه حل دیجیتالی عصر کرونا

رضا شریعتی نیا
مدیر فناوری اطلاعات سازمان همیاری
شهرداری های استان اصفهان

شیوع ناگهانی ویروس کرونا در کشور طی دو ماه اخیر موج نگرانی های شدیدی به راه انداخته و همه را غافلگیر کرد. در حال حاضر، تنها استراتژی برای کنترل این بیماری تعطیلی مدارس، دانشگاه ها، مراکز عمومی مانند سینماها و تئاتر و ضد عفونی کردن وسایل حمل و نقل عمومی و بعضاً تعطیلی بعضی از این قبیل موارد بوده و تا حدودی توانست از وقوع حوادث بدتر از این را پیشگیری کند اما کافی نبود و حتی تعطیلی اداره ها و سازمان ها را در روزهای اخیر شاهد نبودیم که این هم به نوع خود جای تعجب و جای بسی تامل دارد.

از زمان های گذشته تا به امروز صحبت از فناوری و تاثیر آن بر زندگی وجود داشته تا جایی که امروز دیگر زندگی بدون فناوری، آن کیفیت مورد نظر را نخواهد داشت. این ابزارهای هوشمند که چند سالی است بازار رو به رشدی پیدا کرده اند قابلیت های زیادی برای جدال با بیماری کرونا که این روزها به یکی از دغدغه های اصلی مردم بدل شده است، دارد. ابزارهای دیجیتالی که در کنار دیگر روش ها می تواند نگرانی های مردم از ابتلا به ویروس کرونا که واگیری آن در تعامل با جامعه بیشتر می شود را کم کند.

بحران کرونا و شروع کار کسب و کار در عصر دیجیتال

با وجود خطرناک بودن ویروس کرونا و تاثیرات جبران ناپذیری که بر برخی از بخش های اکوسیستم، کسب و کارها و یا صنعت داشته است، نکته مهم پیدا کردن راه حیات است. و در این میان بسیاری از فروشگاه های آفلاین برای حفظ بقا، به فروش آنلاین و سبک زندگی دیجیتالی یعنی استفاده از ابزارهای دیجیتالی برای گسترش ارتباطات، تبادل اطلاعات و همچنین تسهیل و تسریع فرآیندهای شغلی و کارهای روزمره روی آورده اند که با توجه به پیشرفت های چشمگیر و قابلیت های فناوری اطلاعات و ارتباطات، یکی از روش های کمک کننده در مسیر بهبود کیفیت زندگی همان استفاده از این تکنولوژی است.

در فناوری اطلاعات و ارتباطات به صورت بالقوه این توان وجود دارد که با به کارگیری مناسب نقش تاثیر گذاری در تسریع توسعه و پویایی اجتماعی و اقتصادی در جامعه را داشته باشد. که مزایا و پتانسیل های بالایی برای پیشبرد اهداف توسعه یک جامعه دارد به طوری که گسترش آن منجر به افزایش درآمد، بالا رفتن کیفیت زندگی، برابری در ارائه خدمات و افزایش قدرت تأثیرگذاری مردم جامعه در سیاست های دولت خواهد شد.

ایران هم کشوری است که در سال های اخیر به مدد توسعه زیست بوم فناوری، نوآوری و کارآفرینی توانسته گام هایی در این حوزه بردارد. گام های دانش بنیانی که در بستر این زیست بوم، می تواند با ارائه خدمات غیرحضوری از سلامت مردم محافظت کنند. دانش بنیان هایی که در بستر ارائه خدمات غیرحضور می توانند بازوی کمکی برای کادر درمانی باشند. کادر درمانی که این روزها به دلیل افزایش مراجعات بی جهت، توان و امکانات ارائه خدمات به مردم را ندارند و بارها بر عدم مراجعه مردم به این مراکز تاکید کرده اند.

به هر حال، مزیت فعالیت در صنعت تکنولوژی به بسیاری از آنها این امکان را داده که بدون تعطیلی، فعالیتشان را به صورت دور کاری پیگیری کنند. راهکاری که می تواند شرکت های غیرفناوری را از این انتخاب دوراهی تعطیلی شرکت یا تأمین سلامتی کارمندان نجات دهد. همان طور که مدارس و دانشگاه ها از مزایای فناوری، برای برگزاری آنلاین بهره مند شدند.

بحران امنیت

همزمان با گسترش استفاده از تجهیزات کامپیوتری، امنیت اطلاعات و ایمن سازی شبکه های ارتباطی به یکی از مهم ترین مولفه های تداوم ارائه خدمات دیجیتال تبدیل شده است. البته در چنین شرایطی نیاز به آموزش و آگاه سازی افراد سازمان و رعایت دقیق تر پروتکل های امنیت اطلاعات بیشتر احساس می شود و می بایستی تمهیدات لازم برای حفاظت از آسیب پذیری های چندگانه سایبری رعایت شود، تمهیدات به ظاهر ساده اما مهم، که با این تهدیدات به مقابله برخیزند.

اهمیت بخش ارتباطات در مواقع بحران بسیار زیاد است و با توجه به ارزشمند بودن داده ها و اطلاعات هر سازمان و نهادی می بایستی محافظت از آن به بهترین شکل انجام گیرد. و تغییر سریع به سمت دور کاری برای کارمندان ادارات و عملیات های نظارتی راه دور مدیران اجرایی، بدون ایجاد فضایی امن تهدیدات مربوط به دسترسی به شبکه را گسترش داده است. تا جایی که اطلاعات گسترده ای از این بانک های اطلاعاتی درز پیدا می

بازسازی فردی در قرنطینه؛ گامی به سوی پسا کرونا

داشته است و بهترین اقدام در این ایام بهره مندی از این توفیق اجباری است. حال که جریان گردشگری جهان به گونه ای رقم خورده که هیچ اتفاق بیرونی در شرف وقوع نیست بهتر است دست به کار شویم و به بازسازی ساختارهای درونی بپردازیم. پذیرش ضعف ها و کاستی ها و تلاش برای برطرف نمودن حتی بخش از آنها یک گام رو به جلو در ایام شیوع ویروس کرونا برای صنعت گردشگری و فعالان آن خواهد بود. نکته مهم در این میان اینکه نقطه شروع این جریان سازنده باید از فرد فرد خودمان آغاز شود تا جایی که میتوان اسم این رفتار را «بازسازی فردی در قرنطینه» نامید.

در ایامی که بخش عمده ای از فعالیت های روزمره ما تحت تاثیر شیوع این ویروس قرار گرفته، بهتر است به کاوش و جستجو در لایه های پنهان شخصیتی و شغلی خود بپردازیم و بررسی کنیم برای اینکه کمی موفق تر از قبل باشیم، بهره گیری از چه ابزار، فنون و مهارت هایی ضرورتی دو چندان دارد. آیا به میزان کافی از این مهارت ها بهره برده ایم؟ آیا امکان بهتر بودن و بهتر شدن در جایگاه تخصصی خود هستیم؟

«قانون یک درصد» را فراموش نکنیم. خوب می دانیم که برای بازگشت به شرایط عادی چند ماهی زمان لازم است. بیانیسم و تصمیم بگیریم تا پایان این روزها و بازگشت به شرایط معمول صنعت گردشگری هر روز، تنها و تنها یک درصد به کیفیت خود در حوزه های متخلف کاری و تخصصی مان اضافه کنیم. موضوعاتی همچون؛ بهره گیری از اخلاق حرفه ای، تقویت شبکه های اجتماعی، کاربرد آسان از فناوری، توسعه برنامه های بازاریابی، طراحی برند شخصی و افزایش مهارت در زبان های خارجی تنها گوشه ای از اقداماتی است که می توان در این روزها در آنها بهتر و بهتر شد تا با شروع فعالیت های گردشگری در سراسر جهان بتوانیم کمی بهتر از قبل عمل کرده و در این رقابت شانه به شانه جهانی جایگاه بهتری کسب نماییم.

همچنین می توان با پیروی از دستورالعمل های حفاظتی و بهداشتی به توسعه و بازسازی ساختارهای خدماتی صنعت گردشگری پرداخت. بسیاری از زیرساخت های خدماتی به دلیل تردد و استفاده دائمی در طول سال هیچگاه موفق به اصلاح رویه ها، ساختار و ضعف های خود نبوده اند. در شرایط فعلی، این مهم با کاهش مصرف و توقف در ارائه خدمت می تواند شکل عملیاتی به خود گرفته تا پس از بازگشت به شرایط عادی خدمات مطلوب تری را به مخاطبان، مصرف کنندگان و گردشگران این صنعت ارائه دهد.

در نهایت اینکه؛ شیوع ویروس کرونا اتفاق مثبتی در صنعت گردشگری نبوده و نیست. اما همیشه می توان با هوشیاری و فرصت طلبی هوشمندانه، تهدید را به فرصت تبدیل نمود و از این وقفه بین المللی برای تقویت ساختارهای ملی بهره جست تا بتوان با شروع دوباره فعالیت های گردشگری توفیقات بهتری در مقایسه با ایام قبل از کرونا کسب نمود.

کند و مورد حمله سودجویان قرار می گیرد که منشا مشترک و اصلی آن وجود بانک های اطلاعاتی حفاظت نشده یا دارای حفاظت ضعیف، عدم آموزش افراد و بی توجهی به دستورالعمل های امنیت اطلاعات می باشد و باید با کانال های ارتباطی نامطمئن رقابت کرد. البته مدیران و مسئولان نیز در این امر نقش بسزایی داشته و دارند چرا که برای اجرای سیستم امنیت در ادارات و سازمان ها کمتر توجهی به این موضوع و مبحث مهم می شود و عدم اجرای ISMS مخاطرات و تهدیدات فراوانی را بهمراه دارد. با رعایت همه قوانین و الزامات و با جدی گرفتن حملات سایبری و با کمترین دغدغه و نگرانی برای حفاظت از داده ها و اطلاعات می توان از خسارات جبران ناپذیر محافظت کرد.

و باز هم جمله تکراری؛

امید است از اتفاقات اخیر و این روزهایی که درگیر بیماری کرونا شده ایم و استفاده از ابزارهای دیجیتال و فناوری های نوین برای پیشگیری و مقابله با شیوع این نوع بیماری ها بر زندگی مردم بیشتر احساس شده درس گرفته و این گوشزد را به فال نیک گرفته و از عصر دیجیتال و گستردگی فناوری اطلاعات و ارتباطات که تغییرات زیادی را در محیط کار ایجاد کرده فقط در شرایطی که بحران های غیر منتظره ای مانند بحران اخیر ویروس کرونا پیش می آید، این پروتکل ها به معنای واقعی و در سطح گسترده به تست گذاشته نشود و به مراتب استفاده و محبوبیت از عصر دیجیتال همواره مورد استقبال و حمایت مسئولین کشوری قرار گیرد تا از این فرصت ناخواسته پیش آمده بهترین استفاده را برای جایگزینی این سیستم نوین بجای سیستم فعلی و ناکارآمد انجام داد. نا گفته نماند بارها و بارها شاهد پیشنهادات و انتقادات سازنده ای از طرف فعالین این حوزه در خصوص رخدادهای امنیتی فضای سایبری بوده و هستیم، اما کو گوش شنوا !!

عدم عدالت آموزشی در روزهای کرونایی

آموزش مجازی در روزهای کرونایزده کمبود امکانات را آشکارتر کرد. عدالت آموزشی در فضای مجازی برقرار نمی شود مگر این که آموزش و پرورش امکانات آن را فراهم کند.

بچه های یک دبیرستان در خراسان شمالی باید هر روز با گوشی هایشان بالای یک تپه بروند تا اینترنت وصل شود و بتوانند درس هایشان را در فضای مجازی دانلود کنند. در شهر سقز از یک کلاس ۳۰ نفری، ۱۲ نفر می توانند از گوشی های همراه پدر و مادرشان استفاده کنند و وارد کلاس درس مجازی شوند. در شهرستان های اطراف تهران اگر هم بچه ها تلفن همراه هوشمند داشته باشند، مدل های بی کیفیتی است که استفاده از درس های مجازی را مشکل می کند.

حتی در منطقه ۲ تهران همه دانش آموزان یک کلاس هنرستانی امکانات استفاده از کلاس های مجازی را ندارند. پانزده میلیون دانش آموز کشور تا به حال در ۱۰۷ هزار مدرسه درس می خوانند. کلاس هایی که کوچک یا بزرگ، تارک یا روشن یا نیمکت یا روی زمین دست کم برای همه بچه های همان کلاس یکسان بود.

پس از همه گیری بیماری کووید ۱۹ مسئولان آموزش و پرورش آموزش تلویزیونی و در فضای مجازی را جایگزین مدرسه دانستند. آنها می خواستند ۱۰۷ هزار مدرسه مجازی راه بیندازند. علیرضا کمرئی، معاون آموزش متوسطه گفته است در این مدرسه ها مدیران و معلمان حضور دارند، تولید محتوا صورت می گیرد و دانش آموزان حضور و غیاب می شوند. از آن زمان تا به حال بسیاری از معلم ها و دانش آموزان آموزش غیرحضوری را تجربه کردند، تجربه ای ناموفق که البته از مسیر کلی آموزش و پرورش در ایران جدا نبود، آموزشی نابرابر که شکاف ها را عمیق تر می کند و حتی در یک کلاس هم همه دانش آموزان به آموزش یکسانی دسترسی ندارند.

مدارس غیر دولتی در شهرهای بزرگ کلاس های آنلاین برگزار کردند و معلم ها در مدارس دولتی نتوانستند بیشتر از نیمی از شاگردان شان را در شبکه های اجتماعی پیدا کنند. در مرکز تهران لوازمی مثل تبلت، تلفن همراه هوشمند یا آی پد یا لپ تاپ می تواند جزو لوازم مدرسه یک دانش آموز باشد اما هر چه به سمت مناطق حاشیه ای برویم، از این امکانات کمتر می شود.

دسترسی نداشتن بسیاری از دانش آموزان به امکانات آموزش مجازی در آینده نزدیک باعث تنش هایی بین خانواده ها خواهد شد.

تصمیم آموزش و پرورش برای ادامه آموزش به صورت مجازی بدون در نظر گرفتن زیرساخت ها شاید برای اقلیت ۱۵-۱۰ درصدی خوب باشد اما برای بقیه تنش هایی را به دنبال خواهد داشت. به خصوص دانش آموزان متوسطه دوره اول و دوم که در نوجوانی به سر می برند. بچه ها دل شان می خواهد تلفن همراه هوشمند داشته باشند و با این تصمیم آموزش و پرورش بهانه اش را هم دارند اما بسیاری از خانواده ها به خاطر چالش های اقتصادی امکان تهیه این وسایل را ندارند. آنها هم که گوشی دارند بیشتر درگیر شارژ خریدن می شوند که باز هم باری بر دوش خانواده ها است

عدالت آموزشی در فضای مجازی برقرار نمی شود مگر اینکه آموزش و پرورش امکانات آن را فراهم کند